

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МІСЬКА ДИТЯЧА ЕКОЛОГІЧНА СТАНЦІЯ**

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Від 29 грудня 2016 року № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської облдержадміністрації

_____ № _____

**Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку
«Еколозинка»**

Автор:

Рязанова Наталія Веніамінівна - керівник гуртків Івано-Франківської дитячої екологічної станції

Рецензенти:

Волчовська-Козак О.Є. – доцент кафедри біології та екології ВДНЗ «Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника»;

Новікова Д.П. - директор загальноосвітньої школи № 17, м. Івано-Франківська,

Одольчук О.А. – заступник директора з виховної роботи загальноосвітньої школи № 17, м. Івано-Франківська.

Пояснювальна записка.

Програма гуртка побудована на основі художнього плетіння з лози. Плетіння з паперу - це вид декоративно - ужиткового мистецтва, освоїти який може практично кожний. Робота гуртка організовується з урахуванням досвіду дітей та їх вікових особливостей.

Актуальність програми. В програмі втілено ідею вторинного застосування такого цінного матеріалу, як папір. Папір складає найбільшу частину (приблизно 40%) сміття що ми викидаємо. У всьому світі існує проблема сміттєзвалищ, а папір займає не останнє місце. Тому використання паперу якоюсь мірою сприятиме збереженню довкілля.

Папір є одним із найпоширеніших і найдоступніших матеріалів . Будь-яка робота з папером - скручування, складання, вирізування, плетіння - не тільки захоплююча, але і пізнавальна. Папір, як матеріал для дитячої творчості, ні з чим не порівняти (легкість обробки, мінімум інструментів). Виготовлення виробів в дерев'яної лози має ряд труднощів - пошук та заготівля лози займають багато часу, потребують значних фізичних зусиль, мають сезонну залежність.

Наразі з'явився альтернативний варіант - застосування паперової лози. Перевага цієї техніки у тому, що його засвоєння не залежить від наявності спеціальних обладнання та матеріалів. Рекомендовані інструменти та матеріали широко розповсюджені і не потребують професійних вмінь для їх використання. «Лозинки», що створені з паперу, мають властивості як справжньої лози, так і природної соломи. Використання паперової лози суттєво полегшує плетіння, тому такою діяльністю можна займатися у початкових класах.

Папір дає можливість дитині проявити свою індивідуальність, втілити задум, відчути радість творчості. Діти досягають універсальні властивості

паперу, знайомляться з найпростішими виробами з паперу і з плетінням різноманітних виробів. Крім того, діти набувають навичок конструкторської, навчально-дослідницької роботи, отримують досвід роботи в колективі, вміння вислуховувати і сприймати чужу точку зору.

Заняття з папероплетіння сприяють вирішенню корекційних завдань: розвитку наочно - образного мислення, дрібної моторики рук, зорової і рухової пам'яті.

На початковому рівні вихованці мають оволодіти основами знань роботи з інструментами, ознайомитись з правилами техніки безпеки, поступово набути основних навиків плетіння з паперу, виготовляючи нескладні ужиткові речі.

Мета програми: створення умов для творчого розвитку дітей засобами папероплетіння.

Завдання програми:

- ознайомити з українськими народними ремеслами і промислами, традиціями мистецтва папероплетіння;
- навчити володінню технікою папероплетіння;
- виховати дбайливе ставлення та пошану до народних традицій;
- виховати культуру праці;
- розвинути художній смак, творчу уяву, фантазію, виробити індивідуальний стиль роботи;
- розвинути позитивні якості особистості: працелюбство, наполегливість у досягненні мети, відповідальність за результат власної діяльності;
- сприяти самореалізації дитини в соціумі засобами мистецтва; сприяти професійному самовизначенню.

Програма розрахована на один рік навчання і передбачає 144 години занять з дітьми. Тижневе навантаження – 4 години.

Програма складається з теоретичних та практичних занять. При викладанні теоретичного матеріалу використовуються такі методи роботи, як розповідь, демонстрація фотографій, ілюстрацій, готових експонатів та їхніх

деталей. Основний час на заняттях надається практичній роботі. Робота з шаблонами, виготовлення програмних виробів, розробка нових конструкцій тощо.

Робота гуртка ґрунтується на доступності матеріалу і побудована за принципом «від простого до складного». Тематика занять різноманітна, що сприяє творчому розвитку дитини, її самореалізації. Програма носить рекомендаційний характер, тобто тема занять може змінюватися залежно від вікових можливостей, матеріального забезпечення, інтересів і бажання дітей.

Програма розрахована на роботу з вихованцями молодшого та середнього шкільного віку. Відвідання учнями гуртка здійснюється на добровільній основі. Результати роботи гуртка наприкінці року проходять у формі виставки.

Навчально-тематичний план

№п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ.	2		2
2.	Лозоплетіння в житті людини.	2	2	4
3.	Основні правила роботи з папером .	2	2	4
4.	Заготівля паперової лози.	2	6	8
5.	Знайомство з базовими формами, основними поняттями плетіння.	2	8	10
6.	Прийоми і способи фарбування виробів.	2	2	4
7.	Виготовлення плетених виробів простих форм.	2	24	26
8.	Тренувальні вправи з вивчення техніки спірального плетіння.	2	16	18
9.	Тренувальні вправи з вивчення рядкове плетіння одною лозою.	2	26.	28
10.	Тренувальні вправи з вивчення техніки плетіння «мотузочкою».	2	18	20
11.	Виготовлення тематичних та виставкових робіт.	4	12	16

12.	Підсумкове заняття	2	2	4
	Всього:	26	118	144

Зміст програми

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. «Ми знайомимося». Презентація. План роботи гуртка, організаційні питання.

2. Лозоплетіння в житті людини (4 год.)

Теоретична частина. Доцільність та краса побутових речей виготовлених з паперової лози. Плетіння і його практично-побутове і декоративно-ужиткове значення. Виникнення ремесла, його розвиток, удосконалення до рівня мистецтва.

Практичне заняття. Ознайомлення із зразками виробів з паперової лози (назва виробів, їхніх деталей).

3. Основні правила роботи з папером (4год.)

Теоретична частина. Бесіда на тему «Техніка плетіння з паперу». Утилітарне і декоративне значення виробів із паперу. Чарівні властивості паперу. Історія виникнення плетіння з паперу. Ознайомлення з видами паперу. Площинні та об'ємні вироби. Вибір картону та паперу.

Практичне заняття. Складання паперу, згинання навпіл, різання ножицями, з'єднання деталей за допомогою клею. Вибір паперу різного за фактурою, кольором. Техніка безпеки.

4. Заготівля паперової лози (8 год.)

Теоретична частина. Що таке паперова лоза, плетіння з паперової лози. Види і способи плетіння із паперу.

Практичне заняття. Ознайомлення з технікою скручування лози з газет . Вирізання смужок, скручування паперової лози. Способи нарощування паперової лози. Освоєння прийомів різання ножицями, склеювання (під керівництвом педагога). Плетіння косички. Виготовлення равлика.

5.Знайомство з базовими формами, основними поняттями плетіння (10 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з технікою плетіння виробів з газет. Основні правила роботи. Матеріали та обладнання. Види інструментів та їх підготовка до роботи, правила і техніка безпеки при роботі з колючими і ріжучими предметами.

Практичне заняття. Правила плетіння. Технологія прямого плетіння. Прийоми і способи оформлення виробів з паперу. Правильне положення рук і тулуба під час роботи.

Виготовлення фігурок на плоскій основі.

6. Прийоми і способи фарбування виробів (4 год.)

Теоретична частина. Прийоми і способи фарбування виробів. Ґрунтування, покриття лаком.

Практичне заняття. Ґрунтування, фарбування готового виробу Техніка безпеки.

7. Виготовлення плетених виробів простих форм (26 год.)

Теоретична частина. Види плетіння. Основні прийоми плетіння. Бесіда про композицію, ритм, рівновагу, симетрію і асиметрію, пропорцію, контрасти і нюанси в декоративно-ужитковому мистецтві.

Практична робота. Вибір виробу для виготовлення (м'ячик, фігурки тварин, квітка). Заготівля лози. Підготовка паперової лози до роботи. Нарощування лози. Складання плану послідовності виготовлення виробу. Обробка і фарбування виробу. Наочне застосування прийомів плетіння на виробках. Виготовлення підставки для олівців. Виготовлення фігурок птахів і тварин, комах. Плетіння очерету, квітки.

8. Тренувальні вправи з вивчення техніки спірального плетіння (18 год.)

Теоретична частина. Основні прийоми спірального плетіння. Нарощування лози.

Практична робота. Вивчення техніки спірального плетіння. виготовлення вази, брязкальця, підкови, дзвіночка. складання плану послідовності виготовлення виробу. Створення виробів відповідно до завдання та творчої думки. Робота над виробом. Виконання окремих елементів на основі вивчених прийомів. Обробка і фарбування виробу.

9. Тренувальні вправи з вивчення рядкового плетіння одною лозою (28 год.)

Теоретична частина. Бесіда. «Декоративно-ужиткове мистецтво в різдвяних та великодніх традиціях». Види плетіння. Основні прийоми плетіння. Плетене дно, дно з картону. Ситцеве плетіння. Плетіння по колу.

Практична робота. Плетіння маленького кошика. Заготівля лози. Створення виробу відповідно до завдання та творчої думки. Демонстрація порядку виконання роботи. складання плану послідовності виготовлення виробу. Технологія виготовлення кошика. Робота над виробом. Виконання окремих елементів на основі вивчених прийомів.

Спосіб закриття краю. Заправки стояків. Плетіння виробів декоративно-ужиткового призначення. Обробка і фарбування виробу.

10. Тренувальні вправи з вивчення техніки плетіння «мотузочкою» (20 год.)

Теоретична частина. Основні прийоми плетіння мотузкою. Базовий спосіб плетіння - плетіння «мотузкою» або плетіння в дві трубочки. Пряма і зворотна «мотузка».

Практична робота. Створення виробів відповідно до завдання та творчої думки. Розетки, підставки, капелюшок. Демонстрація технік плетіння в готових виробах і на різних етапах готовності виробів. Термінологія. Плетіння виробів. Обговорення складнощів, які можуть виникнути в роботі. Оздоблення виробів. Розфарбовування.

11. виготовлення тематичних та виставкових робіт (16 год.)

Теоретична частина. Призначення сувенірів. Новорічні прикраси, матеріали для їхнього виготовлення. Використання паперу для виготовлення новорічних іграшок, прикрас. Технологія виготовлення виробів.

Бесіда: «Писанка, як сувенір до Великодня». Демонстрація порядку виконання роботи. Умови участі у виставках, конкурсах. Вимоги до виставкових експонатів.

Практична робота. Виготовлення тематичних, колективних та індивідуальних виставкових робіт у різних техніках, за власним задумом. Участь у міських, обласних, Всеукраїнських виставках-конкурсах. Відвідування виставок.

12. Підсумкове заняття (2 год.)

Підведення підсумків роботи гуртка. Аналіз роботи групи та окремих гуртківців. Організація виставки-презентації дитячих робіт. Вручення подяк за активну участь у роботі гуртка; грамот, дипломів переможцям виставок, конкурсів. Надання індивідуальних рекомендацій щодо подальшої творчої діяльності вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Пропонована програма передбачає бесіди з історії декоративно-ужиткового мистецтва, екскурсії, завдання на літо. У програмі після вивчення кожної теми й завершення навчального року загалом заплановані підсумкові заняття з метою повторення, закріплення й узагальнення засвоєного. На підсумкових заняттях доцільно широко демонструвати різноманітні роботи, об'єднані загальною темою, порівнювати власні роботи із творчістю товаришів, виявляти «глядацьке вміння», оцінювати художню працю загалом.

Етапи педагогічного контролю.

- * Оволодіння основними прийомами плетіння.
- * Уміння плести вироби від найпростіших до більш складних.
- * Знати основні базові візерунки, термінологію, правила техніки безпеки при роботі.

ВИМОГИ ДО ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ ВИХОВАНЦІВ

Вихованці повинні знати:

- > як заготовляти паперову лозу;
- > основні види плетіння, способи оформлення виробів.
- > знати правила роботи з папером і картоном, вміти готувати матеріал для роботи.
- > визначати матеріали та інструменти, необхідні для виготовлення виробів.
- > правила економного використання матеріалів;
- > традиції народного мистецтва;
- > правила безпечної праці та організації робочого місця, санітарно-гігієнічні вимоги;
- > правила спілкування.

Вміти:

- > заготовляти, обробляти, зберігати, фарбувати паперову лозу;
- > організовувати робоче місце;
- > власноруч виготовляти декоративно-вжиткові та сувенірні вироби з паперової лози з використанням різних технік плетіння;
- > безпечно використовувати і зберігати ріжучі та колючі інструменти (ножиці, спиці);
- > користуватися природними та штучними барвниками.

Обладнання та матеріали:

- ножиці;
- газети;
- клей;
- в'язальні спиці;
- барвники.

Використана література.

1. Антонович Є.А., Захарчук Р.В., Станкевич М.С. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: «Світ», 1992. – 75. – С. 191-194.
2. Бескодаров А.А. Художественное плетение из ивового прута. – М.: Лесная промышленность, 1985. – С. 14-51.
3. Козлов В.М. Плетение из ивового прута. – М.: Лесная промышленность, 1994. – С. 51-87.
4. Колесников Ю. А. Прогрессивная технология изготовления мебели. - М.: Лесная промышленность, 1986. - С. 21-43
5. Лозоплетіння Галини Кучер. - К., 2001.
6. Мейнгард Б. О. Плетение. – М.: Просвещение, 1981. – С. 52-61.
7. Наш дом. - М.: Лесная промышленность, 1986. - С. 7-21.

8. Українська минувшина: Довідник. – К.: Либідь, 1994. – 137с.
9. Царук В.В. Прикрась свій дім. - К.: Техніка, 1988.
- 10.<http://pandia.org>
- 11.<http://priezdt.wix.com>